

ТРУДОВО ПРАВО

I. ПРЕДМЕТ, СИСТЕМА И ФУНКЦИИ НА ТРУДОВОТО ПРАВО

1. **Трудови отношения** - понятие и същност;
2. **Други (нетрудови) отношения-предмет** на трудовото право:
  - а) професионално сдружаване;
  - б) социално партньорство (тристранно сътрудничество; колективно преговаряне; непосредствено участие на работниците и служителите в управлението на предприятието);
  - в) професионална квалификация;
  - г) социално-битово и културно обслужване в предприятието;
  - л) уреждане на трудовите спорове - на правните трудови спорове и на колективните трудови спорове (трудовете конфликти).
  - е) контрол за спазването и отговорност за нарушаването на трудовото законодателство;
  - ж) безработицата - трудовоправни проблеми.
3. **Система на трудовото право**:
  - а) проблемът за обща и специална част;
  - б) система на настоящия курс:
    - общо учение;
    - трудова отношения;
    - други (нетрудови) отношения, непосредствено свързани с трудовете;
4. **Функции** на трудовото право:
  - а) закрилна;
  - б) стопанска (икономическа, производствена)

II. МЯГОДИ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ТРУДОВИТЕ ОТНОШЕНИЯ /

1. **Понятие.**
2. **Видове** (а. централистичен и децентралистичен; б. императивен и деспозитивен; в. равнопоставеност и субординация.)
3. **'За специфичните трудовоправни методи** (социално партньорство, едностранно определяне на условията по трудовото правоотношение)

III. ИЗТОЧНИЦИ НА ТРУДОВОТО ПРАВО

1. **Понятие.**
2. **Видове:**

- а) **държавни** (нормативни актове; съдебни прецеденти; обичаят-;);
- б) **недържавни** (колективен трудов договор; вътрешни актове на работодателя)
- в) проблемът със **съдебния прецедент и обичая**

3. **Йерархическа структура** на източниците. Съотношението между ранга на източника и обема на закрилата на труда.

IV. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА ТРУДОВОТО ПРАВО

1. **Понятие. Разграничения.**
2. **Правно значение:** а) за правосъздаването; б) за правораздаването
3. **Видове:**

а) **закрила на труда:**

б) **свобода на труда -пюрета на принудителния труд:**

в) равенство на гражданите и забрана на дискриминацията. Дискриминационни критерии:

г) равнопоставеност на страните на трудовото правоотношение:

д) социално партньорство:

е) добросъвестност; **4. За принципите:**

а) "реалност и гарантираност на трудовите права";

б) "личен характер на трудовите права и задължения";

ДЯЛ II

ТРУДОВИ ОТНОШЕНИЯ

V. ТРУДОВО ПРАВООТНОШЕНИЕ

1. **Понятие**

2. **Обща правна характеристика** (лично, относително, вземздно, продължаващо се, синалогматично)

VI. СУБЕКТИ (СТРАНИ) НА ТРУДОВОТО ПРАВООТНОШЕНИЕ

1. **Работодателят** понятие; правни признаци на работодателската правоспособност и дееспособност;

2. **Работникът (служителят)** - понятие; правни признаци на трудовата правоспособност и дееспособност на гражданите

VII. ОСНОВАНИЯ ЗА ВЪЗНИКВАНЕ НА ТРУДОВОТО ПРАВООТНОШЕНИЕ

ПОНЯТИЕ ВИДОВЕ:

1. **Трудов договор:**

1.1. Понятие, страни, сключване;

1.2. Съдържание;

1.3. Видове трудови договори (срочни и безсрочни; трудови договори с прекратително условие; особени видове трудови договори - за ученичество, за изпитване, за съвместителство, за допълнителен труд, за "краткотрайна услуга")

1.4. Недействителност на трудовия договор (основания, същност, ред за обявяване, последици)

2. **Избор:**

2.1. Определяне на изборните длъжности;

2.2. Поставяне на кандидатури;

2.3. Произвеждане на избор;

2.4. Съдебен контрол върху избора:

граници на контрола;

2.5. Момент *из* възникването на трудово правоотношение;

2.6. Субсидиарният характер на уредбата на избора в КТ.

3. **Конкурс**

3.1. Понятие и същност;

3.2. Начини на определяне на конкурсните длъжности;

3.3. Условия за обявяване на конкурс;

3.4. Допускане до конкурс;

3.5. Провеждане на конкурса;

3.6. Обявяване на резултата от конкурса. Правно действие.

3.7. Възникване на трудово правоотношение въз основа на конкурс

4. **Договорни елементи** при учредяването на трудово правоотношение въз основа на избор и на конкурс.

VIII. ИЗМЕНЕНИЕ НА ТРУДОВОТО ПРАВООТНОШЕНИЕ

1. Изменение по *взаимно съгласие* - понятие, форма, приложно поле;

2. *Едностранно изменение от работодателя* (основания, граници на изменението, правна същност);

3. *Едностранно изменение от страна на работника (служителя)* основания, "механизъм" на изменението, правна същност;

4. *Изменения на страните (страната на работодателя)* - основания;

последници, отговорност

IX. РАБОТНО ВРЕМЕ И ПОЧИВКИ

1. *Понятие*

2, *Видове:*

2.1 *Пълно* и *непълно*;

2.2. *Редовно* (обичайно) и *извънредно*.

2.2.1 Видове редовно работно време (нормално, намалено, удължено):

2.2.2 Извънреден труд - понятие, забрана и основания за допустимост по изключение: ред за полагане; последници от полагането на извънреден труд;

2.2.3. Особени видове работно време (ненормиран работен ден, променливо работно време, дежурство, време на разположение)

3. Изчисляване и отчитане на работното време

4. Почивки. Понятие, видове и правно значение. *Официални празници*.

X. ОТПУСКИ

1. *Понятие*

2. *Обобщена класификация на отпуската*

3. *Платен годишен отпуск* - понятие, предпоставки, видове; режим на

ползуване, отлагане, прекъсване и обезщетяване на платения годишен отпуск;

4. *Неплатен "годишен" отпуск*- понятие и правен режим;

5. *"Целеви" отпуски* (за изпълнение на граждански и обществени задължения, за учебно-мобилизационно мероприятие, за синдикална дейност, служебни и творчески отпуски, за осигурителни случаи, вкл. майчинство, учебни отпуски)

XI. ДИСЦИПЛИНАРНА ОТГОВОРНОСТ

1. *Понятие и съдържание* ('видове дисциплинарни наказания);

2. *Основание* на дисциплинарната отговорност. Видове нарушения на трудовата дисциплина и тяхното правно значение;

3. *Дисциплинарна процедура* (субекти на дисциплинарна власт: установяване на нарушението; приемане на писмените обяснения (изслушване) на нарушителя, форма и момент на дисциплинарното наказване);

4. *Временно отстраняване от работа* - основания, същност и последници.

XII. ИМУЩЕСТВЕНА ОТГОВОРНОСТ НА РАБОТНИКА (СЛУЖИТЕЛЯ)

1. *Понятие, съдържание и правна същност;*

2. *Видове:*

а) *ограничела* имуществена отговорност понятие, предпоставки, размери;

б) *пълна* имуществена отговорност- понятие и основания;

3. *Ред за осъществяване* на имуществената отговорност на работника (служителя).

XIII. ЗДРАВΟΣЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУДА

1. *Понятие и обща правна характеристика* на правилата за безопасни и здравословни условия на труда;

2. *Основни общи правила:*

2.1. за здравословна и безопасна *работна среда* (предварителен контрол; инвеститорски контрол; въвеждане в експлоатация; изисквания за безопасност спрямо внасяните от чужбина машини, съоръжения и технологии; норми на вибрации, шум, прах, йонизиращи лъчения, специално обезопасяване);

2.2. за *защита на личността на работника (служителя)* - медицински прегледи: ограничаване продължителността на работа във вредна или опасна среда: изисквания за професионална подготовка (специална правоспособност, инструктаж. обучение);

2.3. произтичащи от *естеството на работата* (лични предпазни средства, специално работно облекло; безплатна предпазна храна):

3. Отказ на работника (служителя) да изпълнява възложената му работа.

XIV. СПЕЦИАЛНА ЗАКРИЛА НА НЯКОИ КАТИГОРИИ РАБОТНИЦИ И СЛУЖИТЕЛИ

1. На **непълнолетните** (минимална възраст,, подходящи и забранени видове работи; процедура за приемане па работа; работно време, отпуски)

2. На **жените- работнички(служителки)**- стаи за жени, защита и трудоустрояване на бременни и майки-кърмачки; командироване, надомна работа;

3. На **лицата с намалена работоспособност**(основание; работни места за трудоустрояване, специализирани предприятия, начин па трудоустрояване; платен годишен отпуск трудово възнаграждение);

XV. ТРУДОВО ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ

1. **Понятие и правна същност:**

2. **Методи за регулиране ни трудовото възнаграждение**

3. **Системи за определяне размера на трудовото възнаграждение**

4. **Видове** трудово възнаграждение;

5. **Защита (покровителство) на изплащането на трудовото възнаграждение.**

XVI. ИМУЩЕСТВЕНА ОТГОВОРНОСТ НА РАБОТОДАТЕЛЯ ЗА ВРЕДИ ОТ ТРУДОВА ЗЛОПОЛУКА И ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

1. **Понятие и правна същност;**

2. **Основанията** (трудова злополука и професионална болест);

3. **Размер** на обезвредата. Подлежаща па обезщетяване вреда. Приспадаия:

4. **Субекти** па правото па обезщетение;

5. **Компенсация на "вини";**

6. **Регресна отговорност.**

XVII. ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ТРУДОВОТО ПРАВООТНОШЕНИЕ

1. **Понятие** и обща характеристика. **Субекти, основания.** Принципът на **законоустановеност** на основанията за прекратяване;

2. Прекратяване па **трудовия договор** (трудовето правоотношение, възникнало от конкурс)

2.1. **Общи основания** за прекратяване на трудовия договор (чл.325. чл.33 1 КТ);

2.2. Едностранно прекратяване на трудовия договор **от работника (служителя) с предизвестие.** Основания, срок на предизвестието, действие. Неспазване па предизвестието - последици;

2.3. Едностранно прекратяване на трудовия договор **от работника(служителя) без предизвестие-** основания и действие;

2.4. **Уволнение с предизвестие** -- основания,срок на предизвестието, действие, последици от неспазването на предизвестието;

2.5. **Уволнение без предизвестие** - основание, действие, последици;

2.6. **Предварителна закрила при уволнение.**

3.**Прекратяване на трудово правоотношение, възникнало от избор**(субект, специфични основания, приложимост на основанията за прекратяване па трудовия договор).

XVIII. ПРАВИЛ ЗАЩИТА СРЕЩУ НЕЗАКОННО УВОЛНЕНИЕ

1. **Понятие и същност;**

2. **Рекламационно производство (защита пред работодателя):**

3. **Съдебна защита. Искове:**

3.1. за признаване на уволнението за незаконно и неговата отмяна;

3.2. за възстановяване на предишната работа. Възстановяване па предишна работа. Обезщетение за недопускане до работа;

3.3. за обезщетение за оставане без работа поради уволнението;

3.4. за поправка на основанието за уволнение. Хипотезата.] последиците.

XIX. ТРУДОВА КНИЖКА И ТРУДОВ СТАЖ

1. **Трудова книжка** (предназначение и правна същност; представяне, издаване

и съхранение; съдържание);

Трудов стаж (понятие, изключенията; изчисляване

ДЯЛ 111

ДРУГИ (НЕТРУДОВИ) ОТНОШЕНИЯ, РЕГУЛИРАНИ ОТ ТРУДОВОТО ПРАВО

XX. ПРОФЕСИОНАЛНО СДРУЖАВАНЕ

1. **Субекти** па правото на професионално сдружаване;
2. **Съдържание** на правото на професионално сдружаване. Учредяване на организациите;
3. **Свободата на сдружаване**. Параметри;
4. **Представителни** синдикални и работодателски организации;
5. **Правно положение** на синдикалните и на работодателските организации

XXI. СОЦИАЛНО ПАРТНЬОРСТВО

- 1 **Тристранно сътрудничество** (субекти, предмет, правна същност);
2. **Колективно преговаряне** - понятие и същност на колективния трудов договор (КТД); страни; съдържание; равнища на колективно договаряне; сключване и вписване.; времетраене; изменение; присъединяване; искове за неизпълнение и за недействителност;
3. **Непосредствено участие** на работниците и служителите в управлението на предприятието -- общо събрание (събрание па пълномощниците); работнически представители (начин на определяне и статут).

XXII. ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

1. **Понятие** и обща характеристика. Съотношение с трудовите отношения;
2. **Видове** договори за квалификация (за придобиване на квалификация, за повишаването ѝ, за преквалификация. Проблемът е договора за ученичество);
3. **Съдържание** на договорите за квалификация. *Отговорност*.

XXIII. СОЦИАЛНО-БИТОВО И КУЛТУРНО ОБСЛУЖВАНИЕ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

1. **Понятие и същност**;
2. **Обхват и съдържание**. Форми;
3. **Финансиране**.

XXIV. ТРУДОВИ СПОРОВИ

1. **Правните** трудови спорове - понятие (определение), специални правила за трудовото правораздаване (подведомственост и подсъдност, давностни срокове; безплатност, подсъдност на трудовите спорове е международен елемент; инстанционност на разглеждането на делата);

2. **Колективни трудови спорове** (трудови конфликти):

2.1. **Понятие и същност**;

2.2. **Способи за уреждане** - непосредствени преговори, посредничество (помирение), доброволен арбитраж, стачка, локаут;

XXV. КОНТРОЛ ЗА СПАЗВАНЕТО И ОТГОВОРНОСТ ЗА НАРУШАВАНЕТО НА ТРУДОВОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

1. **Понятие и правна същност на контрола**;

2. **Видове** контрол. Контролни органи;

3. **Контролни правомощия**;

4. **Последици от** упражнениа контрол:

4.1. **Принудителни административни мерки**;

4.2. **Административни нарушения и наказания**. *Процедури* по налагане на административни наказания

XXVI. БЕЗРАБОТИЦА-ТРУДОВОПРАВНИ ПРОБЛЕМИ

1. **Понятие** и обща правна характеристика на безработицата. Кръг¹ на безработните;
2. **Права и задължения на безработните** по трудовото право. Правна същност;
3. **Насърчаване на заетостта**.